

נגעים לפני ואחרי מתן תורה

מים ראשונים: בשנים שאינן מעוברות תחול פרשת תזריע (בחיבור עם פרשת מצורע) בין חג הפסח – יציאת מצרים ובין חג השבועות – מתן תורה. ננסה להראות בדף זה שאולי יש משמעות למיקום-חיבור זה בלוח השנה.¹

מסכת נגעים פרק ז משנה א – קטן שנולד וגר שהתגייר

אלו בהרות טהורות: שהיו בו קודם למתן תורה, בעובד כוכבים ונתגייר, בקטן ונולד, בקמט ונגלה, בראש ובזקן בשחין ובמכוה וכו' – טהורים.²

פירוש העמק דבר במדבר פרק ה פסוק ב – מצורע טהור

... ונראה דפרשה זו של שלוח טמאים אף על גב שנאמרה מיד ולדורות, מכל מקום משונה היה המעשה של אותה שעה מהדינים שלדורות. היינו, במצורע לא הוזהרו לדורות אלא אותו מצורע שהוא טמא ... הא צרוע טהור אין מושבו חוץ למחנה, והמצורעים של אותו דור היה אפילו שנצטרעו לפני מתן תורה, ואם כן היו טהורים כדתן במסכת נגעים ריש פרק ז' אלו נגעים טהורות שהיו קודם מתן תורה.³

רמב"ם הלכות טומאת צרעת פרק ו הלכה ד – איפה בן ישראל קודם מתן תורה?

אלו בהרות טהורות: עכו"ם שהיתה בו בהרת ונתגייר, היתה בעובר ונולד, בקמט ונגלה, בראש ובזקן כשהיה בהן שיער ונקרחו ונשר כל השיער ונתגלתה הבהרת, היתה בשחין ובמכוה כשהן מורדין והעלו צרבת הרי אלו טהורות וכו'.⁴

פסיקתא דרב כהנא פיסקא יב בחדש השלישי – מומי שעבוד מצרים

ר' יצחק פתח: "סמכוני פאָשִׁישׁוֹת רַפְדוֹנִי בַּתְּפוּחִים כִּי חוֹלַת אֶהְבֶּה אֲנִי" (שיר השירים ב ה)... א"ר לוי: לבן מלך שעמד מחוליו, אמר פידגוגו: ילך לו לאסכולי.⁵ אמר המלך: עדיין לא בא זיוו של בני מחוליו והוא הולך לו לאיסכולי? אלא יתעדן בני שנים שלושה חדשים במאכל ובמשתה ואחר כך הוא הולך לאסכולי. כך, כיון שיצאו ישראל ממצרים היו ראויין לקבל את התורה. והיו בהם בעלי מומין משעבוד טיט ולבנים, אמר הקב"ה: עדיין לא בא זיוון של בני משעבוד טיט ולבנים והן מקבלין את התורה? אלא יתעדנו בני שנים שלושה חדשים בבאר ובמן ובשלו, ואחר כך מקבלין את התורה. אימתי? "בחדש השלישי" (שמות יט א).⁷

¹ ושבנות פרשות אחרי מות – קדושים בסמיכות לימי הזכרון לשואה ולגבורה ולחללי מערכות ישראל, אבל זה נושא אחר. וכך גם במדרש ספרא תזריע פרשת נגעים פרשה א פרק א: "אדם כי יהיה בעור בשרו, מה תלמוד לומר? לפי שנאמר: ואיש או אשה כי יהיה בעור בשרו בהרות טהורות, אין צריך לומר בהרות שאין בהם מראות נגעים ושלא באו לכלל, אלא בהרות שבהם מראות נגעים שהיו בגוי ונתגייר, בקטן ונולד". מפרש ברטנורא שם: "מי שהיתה בו צרעת קודם מתן תורה, לא היה טמא מחמת אותו נגע לאחר מתן תורה. דכתיב: אדם כי יהיה בעור בשרו, פרט לזה שכבר היה ... דבעינן (שצריך) שיוולד הנגע בשעה שראוי ליטמא בו ולא קודם, כמו גר עד שלא נתגייר וקטן עד שלא נולד". שתי הלכות מעניינות יש כאן. האחת, קטן עד שלא נולד – כנראה ידעו כבר בזמנם לזהות מומים של תינוקות שהיו כבר ברחם אמם, היינו מום מולד, ולהבדיל בינם ובין מום שנוצר בילד אחרי שנולד. נגע כזה, מום גנטי, אינו נחשב לנגע עפ"י ההלכה. השנייה, גר שהתגייר. נגעים של אדם שאינו מישראל, אינם נגעים מההיבט ההלכתי. בדומה לצרעת הבית והבגד של גוי שאינן צרעת בהלכה. התורה לא קובעת הלכות לגויים. בה בעת, אפשר לראות בהלכה זו מקבילה לדין שאין מזכירים לגר את עברו (ראו דברינו [על הונאת דברים](#) בפרשת בהר). כל הנגעים ומומים שהיו לגר לפני כניסתו ליהדות ונמשכים גם אחרי גירותו, אינם נחשבים לנגע או מום. רק אלה שיתווספו לו אחרי שהתגייר.

³ בספר במדבר חוזר הציווי, אשר נזכר בעקיפין בפרשת מצורע, של שילוח המצורעים אל מחוץ למחנה, ככתוב: "צו את בני ישראל וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש" (במדבר ה ב). על מצווה זו דן שם פירוש העמק דבר, אשר חוזר למשנה ולספרא שבפרשתנו וטובע את מטבע הלשון: צרוע טהור! לא מצורע טהור במובן של מצורע שנטהר, אלא צרוע טהור! יש דבר כזה, מי שנטמא לפני מתן תורה ונמשך נגעו לאחר מתן תורה, אין עליו דין של מצורע ואין הוא משולח אל מחוץ למחנה.

⁴ אין בידינו תלמוד, לא בבלי ולא ירושלמי, על מסכת נגעים ולפיכך לא נדע מה דרשו האמוראים על המשנה וספרא לעיל. הרמב"ם בהלכות צרעת ונגעים מצטט די במדויק את המשנה הנ"ל, אך לא מביא את המקרה של מי שנתנגע קודם מתן תורה, מן הסתם משום שאין זה להלכה לדורות (והמשנה כן מביאה!), ובהלכות איסורי ביאה פרק יג מציין הרמב"ם שבמעמד הר סיני עברו בני ישראל תהליך גיור מלא, בדברינו [כולנו גרים](#)). אבל במקום שבעלי הלכה קצרו והתמקדו במה שנוגע לחיים המעשיים, יבואו בעלי האגדה והמדרש וירחיבו במה שנוגע לחיים הרוחניים, למוסר וללקח שיש ללמוד מהלכה זו.

⁵ בקטע שהשמטנו מובאות דרשות על הקשר בין התפוח והתורה, כגון: "סמכוני באשיות - אילו הלכות המאוששות. רפדוני בתפוחים - אילו דברי תורה שירחן טוב כתפוחים". ראו דברינו [עץ התפוח ומתן תורה](#) בחג השבועות. קצרנו ודלגנו היישר לדרשה שהיא מעניינינו.

⁶ לאסכולה, לבית הספר – school.

⁷ הסיום: "בחדש השלישי" הוא חתימת הדרשה בפסוק הפותח: "בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים, ביום הזה באו מדבר סיני", הפסוק הפותח את פרק יט המתאר את התחלת מעמד הר סיני. כל הפיסקא נקראת "בחדש השלישי". ויש כאן גם

שמות רבה מג ז – גם אחרי חטא העגל

"למה ה' יחרה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים", מה ראה להזכיר כאן יציאת מצרים? אלא אמר משה: ריבון העולם, מהיכן הוצאת אותם? לא מארץ מצרים, ממקום עובדי טלאים? א"ר הונא בשם ר' יוחנן: משל לחכם, שפתח לבנו חנות של בשמים בשוק של זונות. המבוי עשה שלו והאומנות עשתה שלה והנער כבחור עשה שלו - יצא לתרבות רעה. בא אביו ותפסו עם הזונות. התחיל האב צועק ואומר: הורגך אני! היה שם אוהבו, אמר לו: אתה איבדת את הנער ואתה צועק כנגדו! הנחתי כל האומניות ולא למדתו אלא בשם, והנחת כל המבואות ולא פתחת לו חנות אלא בשוק של זונות! כך אמר משה: ריבון העולם, הנחת כל העולם ולא שעבדת בניך אלא במצרים שהם כולם עובדי טלאים, ולמדו מהם בניך ואף הם עשו העגל. לפיכך אמר: "אשר הוצאת מארץ מצרים" - דע מהיכן הוצאת אותם.⁸

ויקרא רבה יח ד פרשת מצורע – מומים חדשים

תני ר' שמעון בן יוחאי: בשעה שעמדו ישראל על הר סיני ואמרו: "כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע" (שמות כד ז), אותה שעה לא היה בהם לא זבים ולא מצורעים, לא חגרים ולא סומים, ולא אילמים ולא חרשים ולא שוטים ולא שוממים ולא טיפשים. על אותה שעה הוא אומר: "כולך יפה רעייתי ומום אין בך" (שיר השירים ד ז). וכיון שחטאו, לא שהו ימים קלים, עד שנמצאו בהם: זבים ומצורעים, חגרים וסומים, אלמים וחרשים, שוטים ושוממים וטיפשים. על אותה שעה הוא אומר: "וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב" (במדבר ה ב).⁹

מסכת נגעים פרק יב משנה א – נגעי בתים רק בבתי ישראל

כל הבתים מיטמאין בנגעים חוץ משל עובדי כוכבים

פירוש ר' עובדיה מברטנורא: כל הבתים - ודוקא בארץ ישראל, דבבית ארץ אחוזתכם כתיב (ויקרא יד): חוץ משל נכרים - אם קנו בית בארץ ישראל. דהכי משמע: אחוזתכם מיטמאה בנגעים ואין אחוזת הנכרים מיטמאה בנגעים. וכשם שאין אחוזתם מיטמאה בנגעים, כך בגדיהם וגופם אין מיטמאים בנגעים.¹⁰

משקל נגד לדברי משה לפרעה: "נלכה דרך שלושת ימים וכו'" - לא שלושה ימים כדרך עבדים שקבלו 'חמשישבת' וממהרים לחזור לאדונם, אלא כדרך בני חורין שעיתותם בידם. ולמה שניים-שלושה חודשים? למה באמת לא למהר לקבל את התורה, כנאמר למשה עוד בסנה: "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלהים על ההר הזה?" משום שאת התורה יש לקבל בזיו פנים, בבריות גופא ובנהורא מעליא. ובאמצע תקופה זו מצוי חודש זיו במלואו. ומי שלא הספיק להתרפא מנגעיו במשך חמישים יום אלה, שהרי זו באמת תקופה קצרה להתרפא בה משעבוד של 210 שנים, אין מומו או נגעו נחשבים. עם ישראל כולו עבר גיור במעמד הר סיני ואין מומו ונגעיו הקודמים נחשבים! ראו דברינו **כולנו גרים** בחג השבועות. ואגב, הרי לנו עוד משמעות של ימי הספירה כימי מרפא ולא כמי אבל כנהוג בדורנו. ברוב שנים יחולו פרשות תזריע-מצורע בימים שבין יציאת מצרים למתן תורה.

⁸ כבר הרחבנו לדון במדרש סיניגוריה זה של משה בפרשת חטא העגל בדברינו **סיניגוריות על חטא העגל** בפרשת כי תשא. והפעם נגלה בו אולי טעם חדש. הרעיון של מדרש פסיקתא הקודם של ימי הריפוי, העידון והידוש זיוו של יוצאי מצרים הוא נאה ויפה. חייב להיות פסק בין יציאת מצרים ומעמד הר סיני. בפסק זמן זה קבלו יוצאי מצרים במרה את הברכה (המותנת): "ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמתך כל חקיו כל המחלה אשר שמתך במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאך" (שמות טו כו). אבל לחשוב שבאמת כולם התרפאו בחמישים יום!! לחשוב שנגעי גוף ונפש של מאתיים ועשר שנים נמחו ופסו מן העולם בחמישים יום!! לא, צועק משה. גם לא אחרי החיזיון הנשגב של מעמד הר סיני (שהעם נרתע ממנו). הנגע של זנות ועבודה זרה מקורו בשעבוד מצרים ולא נולד כאן ועכשיו משום שאיחתי בכמה שעות לרדת מההר. העם אמנם נגוע, אבל הוא טהור. עם ישראל הוא עדיין כ"קטן ונולד" או "קטן ונולד" שבמשנה נגעים וברמב"ם לעיל.

⁹ ראו מדרש זה באריכות במדרש במדבר רבה ז א פרשת נשא: "... בשעה שיצאו ישראל ממצרים היו כל רובם בעלי מומין. למה? מפני שהיו יגעים בטיט ובלבנים ועולים לראש הבנין. ומי שהוא בונה, על ידי שהיו עולין לראשי הדמוסין או האבן נופלת וקוטעת ידו או הקורה או הטיט נכנס בעיניו והוא נסמא והיו בעלי מומין. כיון שבאו למדבר סיני אמר האלהים: כך הוא כבודה של תורה שאתן אותה לדור בעלי מומין? ואם אמתין עד שיעמדו אחרים הרי אני משהא במתן תורה. מה עשה האלהים? אמר למלאכים שירדו אצל ישראל וירפאו אותם. ותדע לך שכן ... שנאמר: ויתיצבו בתחתית ההר, ואין נצב אלא על רגליו. ומנין שלא היה בהן גידמין? שנאמר: כל אשר דבר ה' נעשה. ומנין שלא היה בהן חרשין? שנאמר: ונשמע ... נמצאת אומר שנתרפאו כולם. ואם אין אתה למד מכאן יש לך ללמוד ממקום אחר, שנאמר: כל המחלה אשר שמתך במצרים לא אשים עליך וגו' - הרי לך שנתרפאו כולם. אבל כיון שעשו אותו מעשה של עגל חזרו למומן ונעשו זבין ומצורעין וכו'". הביטוי "חזרו למומן" נזכר אצל פרשנים ובעלי תריסין כעדות לכך שחטא העגל הוא מום חדש. מהמומים שלפני מתן תורה התרפאו בני ישראל לחלוטין (מה שלא מוחלט במדרש פסיקתא דרב כהנא לעיל), וחטא העגל הוא "פנים חדשות" כפי שמציע למשל חתם סופר בפירושו לגמרא נדרים ז ע"ב ובידיון על דברי הר"ן שם (בגמרא הדנה על הפסוק: "כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך" המיוחס לדתן ואבירם). ראו גם פירוש תוספות בגמרא עבודה זרה ה ע"א, ד"ה: "אלא שירדו מנכסיהם". אם אכן כך, אזי מדרשי ויקרא רבה ובמדבר רבה אלו חולקים על שמות רבה לעיל וסבורים שלאחר מתן תורה שוב אין מצב של נגע קודם או מום שעלה משעבוד מצרים. הכל נתרפא במעמד הר סיני. ומה שכעת הוא מום חדש. אך עדיין אפשר לראות במשנה נגעים בה פתחנו שיש אפשרות שלא הכל התרפא וגם את הביטוי "חזרו למקומם" אפשר לקרוא באופן חיובי ואוהד. מה חזר למקומו? הנגע של שעבוד מצרים. היה אמנם ריפוי במעמד הר סיני, אבל עקבות השעבוד וחריציו לא נעלמו. הם חזרו. אי אפשר לחוקק מאתיים ועשר שנים של שעבוד פיסו ורוחני בחמישים יום, ומשה במדרש שמות רבה צודק. אפשר ומותר לסנגר על בני ישראל שזה עתה יצאו מעבדות כה קשה.

¹⁰ עד שנכריע במחלוקת (שאנו יצרנו) בין מדרש שמות רבה ובין ויקרא רבה ובמדבר רבה, כאשר מדרש פסיקתא רבתי עומד אולי באמצע, נידרש לעניין **צרת הבית** (והבגד) עליה הרחבנו בפרשת מצורע. לא רק האדם יכול להתנגע, גם כליו וביתו. אבל כל זה,

ויקרא פרק יח פסוקים ג-ה, פתיחה לפרשת עריות

כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וכמעשה ארץ פנעון אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו ובחוקתיכם לא תלכו: את משפטי תעשו ואת חוקתי תשמרו ללכת בהם אני ה' אלהיכם: ושמרתם את חוקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בהם אני ה' ¹¹:

ויקרא רבה פרשה כג סימן ז – בין מומי מצרים למומי ארץ כנען

אמר ר' ברכיה: אמר הקב"ה למשה: לך אמור להם לישראל: בני, כשהייתם במצרים הייתם דומים כשושנה בין החוחים. עכשיו אתם באים לארץ כנען היו דומים לשושנה בין החוחים. היזהרו שלא תעשו לא כמעשי אלו ולא כמעשי אלו. לפיכך משה מזהיר לישראל ואומר להם: "כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וכמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו ובחוקותיהם לא תלכו." ¹²

אוצר המדרשים (אייזנשטיין) פנחס בן יאיר עמוד 481 – בין אחוזת מצרים לאחוזת בארץ

"פי תבאו אל ארץ פנעון אשר אני נתן לכם לאחזה ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אֲחֻזְתְּכֶם" (ויקרא יד לד) - מה היא "לאחזה"? אמר להם: מתחילה, מפני שהיתה הגזירה זו עליכם שתשעבדו בארץ מצרים, מה כתיב שם: "וישב ישראל בארץ מצרים ויאחזו בה" (בראשית מז כז) - הארץ היתה אחוזת בהם ותופסת אותם, ואילו היה מבקשים לצאת מתוכה קודם לכן לא היו יכולים עד שבא הקץ שהם חייבין. לפיכך כתיב: "ויאחזו בה" - כאדם שאחזו בו בעל כורחו. אבל כיון שבאו לארץ כנען, אמר להם הקב"ה: לא תהיו סבורים שאתם נאחזים בה ויש עליכם עוד שעבוד אחר, חייכם ברשותכם היא. אתם אחוזים ותופסים אותה, היזהרו בכם פן תחרב הארץ ממעשיכם הרעים. "ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם וכו'." ¹³

מסכת נגעים פרק ב משנה ה – אין להדר ולחזר בנגעים

כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו. ר' מאיר אומר אף לא נגעי קרוביו ... כל הנדרים אדם מתיר חוץ מנדרי עצמו ... כל הבכורות אדם רואה חוץ מבכורות עצמו. ¹⁴

רק בארץ ישראל. וגם בארץ ישראל, רק בבית שבנה אדם מישראל. בתי הנכרים אינם מטמאים בנגעים גם אם עברו לרשות יהודי. מתן תורה הוא קו פרשת מים בנגעי הגוף ואילו ארץ ישראל ובנייה (לא הנטייה) הם קו פרשת מים בנגעי חפצים ובניינים. בהקשר זה אפשר גם לראות את המדרש שהקב"ה ייתן נגע בבתי הכנענים על מנת שבני ישראל יזכו בכסף ובזהב שהם הסתירו בקירות הבתים (ויקרא רבה יז ו). אבל כך רק פעם אחת, הבית שתבנו אתם לאחר שתהרסו את בתי הכנענים, אינו מחוסן מפני נגעים. בית שאתם בניתם בארץ אחוזתכם, שמרו עליו היטב. אין עוד חסיונות של לפני מתן תורה, של תקופת המדבר, של גוי ולא של יהודי (אין "גוי של נגעים"). ומה בכל זאת נשאר "חסיק"? תומתו של תינוק שנולד עם נגע, נגע שהיה נסתר בקמטי הגוף או השיער ונתגלה, ונגעיו של מי מאומות העולם שבחר לבוא ולחסות תחת כנפי השכינה. נגעים נסתרים ונולדים.

¹¹ והפסוקים החותמים פרשה זו שם: "אל תטמאו בכל אלה כי בכל אלה נטמאו הגוים אשר אני משלח מפניכם: ונתמא הארץ ואפקד עונה עליה ותקא הארץ את ישביה: ... ושמרתם את משפטי לבלתי עשות מחקות התועבת אשר נעשו לפניכם ולא תטמאו בהם אני ה' אלהיכם". ראו דברינו **כמעשה ארץ מצרים וכמעשה ארץ כנען** בפרשת אחרי מות.

¹² משה עומד ומסוגר בכל כוחו בחטא העגל וגם מסרב להצעתו של הקב"ה: "הרף ממני ואשמדים ואעשה אותך לגוי גדול". בה בעת ולאחר שסינגר, ולאחר **נקרת הצור, הקמת המשכן** ועוד, מזהיר משה את בני ישראל לא רק משיירי השעבוד במצרים וצלקותיו, אלא מהנגעים, המומים והפיתיונות הצפויים להם בארץ כנען (ומאמץ לא קטן להפוך את 'ארץ כנען' ל'ארץ ישראל'). ויש לזכור שאנחנו בספר ויקרא עוד לפני חטא המרגלים וגזירת ארבעים השנים במדבר. בין החוחים והקוצים של ארץ מצרים מצד אחד וארץ כנען מצד שני, צריכה השושנה לשמור על ניקיונה וטהרתה. לא לחזור למומים של מצרים ולהישמר ממומים של "פנים חדשות" בארץ כנען. אולי זו המשמעות של מיצוב ספר ויקרא בכלל, בין ספר שמות וספרים במדבר ודברים מאידך גיסא. ובלוח השנה, כאמור, מתייצבות פרשות תזריע-מצורע בין יציאת מצרים ומתן תורה.

¹³ מקור מדרש זה הוא בראשית רבה (תיאודור-אלבק) כ"י ותיקן פרשת ויגש פרשה צה: "וישם אותה יוסף וגו' וישב ישראל בארץ מצרים וגו' - הכה איתמר ויאחזו בה ולהלן איתמר אשר אני נותן לכם לאחזה (ויקרא יד לד)! אלא, כן ארעה צרתון למגבי שטרה מינהון לפיכך הוא אומר: ויאחזו בה. ברם להלן: אשר אני נותן לכם לאחזה, אם זכיתם לאחזה ואם לאו אתם גולים ממנה". הדרשן מעמת את "ויאחזו בה" של בני יעקב בארץ מצרים (לאחר שאמרו לפרעה: "לגור בארץ באו עבדיך"), בסוף פרשת ויגש, עם "לאחזה" ו'ארץ אחוזתכם" בפרשת מצורע בדין צרעת הבית. בכל גלות, הארץ אחוזת בעם, עד שיגיע הקץ, עד שייגבה השטר. בארץ ישראל, העם צריך לאחזו בארץ, לתפוס אותה. היא ברשותו ולא הוא ברשותה. אך דא עקא, שרשותו זו היא על תנאי. אם לא יהיה העם נאמן למצוות הארץ, אם לא יאחזו בה כראוי, אם ינהג כמעשה הכנענים אשר גרו בה לפניו, יבוא נגע הצרעת.

¹⁴ אמירה זו יסודה בהלכה במשמעות שכהן המוסמך לראות את הנגעים ולקבוע אם אכן זהו נגע בהיבט ההלכתי, אינו יכול לראות את נגעיו הוא, שמא יעשה הנחות לעצמו (ואולי גם ההפך). ראו עוד במשנה שם ובמפרשים (רמב"ם ועוד) שגם לא צריך לחטט בקמטים שבגורו ובשיער ולחפש בנרות אחר נגעים ואין צורך לפתוח את חלונות הבית ע"מ לראות היטב וכו'. וכדרשת חז"ל: "נראה לי ולא לאורי" ובנוסח אחר "ולא לנרי" (מועד קטן ח ע"א, ספרא מצורע פרשה ה אות יא ועוד). אמירה זו הורחבה ע"י בעלי האגדה ודרשני הלכה הטוב למשמעות כללית שהאדם הוא סובייקטיבי ואינו מסוגל לראות את חסרונותיו הוא (אבל את של אחרים, מסוגל ...). בדומה להרחבה זו, כך עשינו גם אנו כאשר הרחבנו את ההלכה שקטן שנולד וגר שהתגיר, לראייה מחשבתית-מוסרית רחבה שבקביעת נגעים יש לעתים להציב קווי גבול ותיחום ברורים. מה שאירע או קיים מעבר לקו זה, איננו מעניינינו. בחיפוש אחר פגמים ומומים וחסרונות, אין לנו אלא מה שהתרחש בזמננו ובמקומנו ולנגד עינינו.

מסכת נגעים פרק יב משנה ה – כנגע נראה לי בבית

כיצד ראיית הבית? "ובא אֲשֶׁר לוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַפֶּהַן לְאֹמֵר כָּנָגַע נִרְאָה לִי בַּבַּיִת" (ויקרא יד לה). אפילו תלמיד חכם ויודע שהוא נגע ודאי, לא יגזור ויאמר: נגע נראה לי בבית, אלא "כנגע נראה לי בבית". "וְצִנְהָ הַפֶּהַן וּפְנֵי אֶת הַבַּיִת בְּטָרְם יָבֵא הַפֶּהַן לְרֵאוֹת אֶת הַנֶּגַע וְלֹא יִטְמָא כָּל אֲשֶׁר בַּבַּיִת וְאַחַר כֵּן יָבֵא הַפֶּהַן לְרֵאוֹת אֶת הַבַּיִת" (ויקרא יד לו).¹⁵

שבת שלום

מחלקי המים

¹⁵ אולי אפשר לצרף למגבלות הכרזה על נגעים גם הלכה זו הנוגעת לצרעת הבית. כאן, נראה שלשון הפסוקים הוא ברור למדי ואין צורך בדרשות רבות ובפירושים. אך ראו בכל זאת התוספת בתוספתא נגעים פרק ו הלכה ז שאדם שחושד שיש בביתו נגע "היה בא אצל הכהן והכהן אומר לו: צא ופשפש בעצמך וחזור בך, שאין הנגעים באין אלא על לשון הרע ואין הצרעת בא אלא על גסי הרוח וכו'". גם כאן יש קו תיחום ברור שכבר הזכרנו מקצתו לעיל. אם בנגעי הגוף קו התיחום הוא מעמד הר סיני, גירות ולידת האדם, הקו כאן הוא רק "לאחר כיבוש וחלוקה, שיהא כל אחד ואחד מכיר את שלו". ואחרי כל זה באים חז"ל וקובעים שצרעת הבית לא הייתה ולא עתידה להיות. ראו דברינו [צרעת הבית](#) בפרשת מצורע.